

Z Rukoväte pre obecných starostov

Pred nedávnom sa mi dostala do rúk kniha Rukoväť pre obecných starostov, ktorá bola vydaná 2. 2. 1924, ktorú napísal Dr. Ján Novák. Kniha ma natoľko zaujala, že Vám v novinách budeme prinášať niektoré pasáže z nej, ktoré budú písané v pôvodnom znení.

Človek je bytosť spoločenská, to ješť nemôže žiť o samote, ale stále odkázaný je na svojich spolublížnych. Preto nemôžu žiť ľudia osebe, ale spoločne musia pracovať o svoj blahobyť. Podmienkou tohto spoločného nažívania ľudí je, aby každý znal svoje práva a povinnosti, aby si ctil práva svojich spolublížnych a spolužitiu potrebné sú isté pravidlá, zákony. Nebyť zákonov, silnejší utlačil by slabšieho a pokojné spolužitie bolo by nemožné.

Rodina

Rodičia a deti spolu sú najstaršou a najužšou spoločnosťou, ktorú menujeme rodinou. Hlava rodiny je otec, ktorý spolu s matkou stará sa o deti. Preto musia deti svojich rodičov poslúchať a milovať. Keď otec umrie, matka ostane vdovou, deti sirotami. O sirotu stará sa aj vrchnosť: sirotská stolica, spolu s rodičom v živote ostavším, ktorý je tátorom (poručníkom) detí. Každý sobáš, každé narodenie a umretie musí sa oznámiť v matrikárskom úrade k vôli zaznačeniu do kníh, takzvaných matrik.

Obec

Občania dovŕšivší 21. rok veku svojho volia k vôli spravovaniu obce na 4 roky obecné čiže mestské zastupiteľstvo z občanov, ktorí prekročili 26. rok veku svojho. Na čele zastupiteľstva zpodemzi seba. Zastupiteľstvo pozostáva z 9-60 údov podľa veľkosti obce. Okrem starostu volí sa tým istým spôsobom ešte sbor pozostávajúci z niekoľko členov, to je obecná rada, ktorá vybavuje obecné záležitosti na obecnom dome. Obecné zastupiteľstvo volí sa tajným hlasovaním. Môžu byť

volené aj ženy, lebo v našej republike mužskí a ženské majú rovnaké práva. Hlasovať je nie len právom, ale aj povinnosťou; kto nehlasuje, podlieha trestu.

Vznik Čs. republiky

Náš štát je demokratickou republikou. Preto ju menujeme demokratickou (Tudovou), lebo u nás sa spravuje pomocou voleného zastupiteľstva. Na čele štátu nestojí ani rodený kráľ, ani cisár, ale zástupcami ľudu volený republikánsky prezident.

Náš štát vznikol na území, ktoré po svetovej vojne, trvajúcej od roku 1914 do roku 1918, odtrhly sa od rakúsko-uhorskej monarchie a spojily sa v jednotný, nedeliteľný a samostatný štát. To vyhlásil sám ľud slávnostne dňa 28. októbra 1918, v Prahe a dňa 30. októbra v Turč. Sv. Martine. Dňa 20. sept. 1919 bolo to v Paríži všetkými štátnymi sveta smluvne potvrdené.

Pôsobnosť obce

A) Na poli samostatnej pôsobnosti môže obec zachovávať zákony voľne sa usnašať, nariaďovať, opatrenia činiť slovom starať sa predovšetkým o prospech obce. Do oboru samostatnej pôsobnosti patriace záležitosti označené sú v §-e 21. z čl. XXII. z r. 1886 nasledovne:

1. rozhodovanie o svojich vnútorných záležitostiach a vydávanie obecných štatútov
2. vykonávanie svojich usnesení a štatútov pomocou obecnej rady, finančnej komisie, obecného zastupiteľstva, obecného starostu a obecných zamestnancov
3. spravovanie obecného majetku
4. vyrúbenie a vyberanie obecnej dane
5. staranie sa o obecné cesty a iné dopravné prostriedky
6. pečlivosť o obecné školy a iné podobné ústavy
7. vykonávanie polície poľnej, po-

ziarnej, bezpečnostnej a opatrovanie chudobných.

Úradovanie starostu

Starosta musí vybavovať úradné veci obecné takmer každodenne, zvlášť vo väčších obciach. Avšak starosta nie je plateným úradníkom a nemožno od neho žiadať, aby vždy sedel v obecnom úrade. Starosta má svoje životné povolanie, je roľníkom alebo remeselníkom a nemôže zanedbávať svoje povolanie, z ktorého žije. Preto nie je predpísané, aby starosta riadne úradoval každý deň. V menších obciach zariadi si starosta úradovanie na ten spôsob, že určí v týždni 1-2 dni na pr. nedeľu a stredú, v ktoré dni v určitých hodinách stojí k službám obecnému. Vo väčších obciach musí venovať aspoň 3-4 dni úradovaniu. Vo väčších obciach obyčajne má aj pomoc, pisára, ktorý vybavuje veci, zapisuje došlé prípisy, odpovedá na požiadanie. Robí to všetko v mene starostu, ktorý sám podpíše každý prípis.

Dobrý starosta neobmedzí sa však na úradné dni a hodiny. Ani to nemôže urobiť. Lebo vždy sa príhodi niečo, tu treba súrne vybaviť nejaký súpis, tam pokonať rozvedené stránky alebo urobiť opatrenia pre nešťastí atď.

Pri úradovaní má byť heslom starostu: čo môžeš vybaviť dnes, nenechaj na zajtra! Presnosť, dôkladnosť a spravodlivosť má charakterizovať jeho úradnú činnosť.

Kancelárska miestnosť

Aby mohol byť poriadok v obecnom úrade, nevyhnutne je potrebná riadna kancelárska miestnosť. Nemalo by byť obce, kde by nebola obecná úradovňa. Preto majú si zámožnejšie a väčšie obce postaviť vlastný obecný dom. Kde to nie je možné, treba aspoň prenajať osobitnú miestnosť a tú zariadiť pre obec, kanceláriu, v ktorej by boly umiestnené všetky spisy, úradné noviny a pomôcky, tu by vybavoval starosta úradné veci, súdil stránky a tu by zasedalo obecné

zastupiteľstvo, obecná rada a finančná komisia. Nie je dôstojné, aby úradné spisy obecné boly porozhazované a aby sa pri každej zmene v osobe starostu prenášaly. Koľko cenných spisov sa už takto potratilo a zničilo!

Preto má byť prvou úlohou nastupujúceho starostu, aby zariadil osobitnú obec. úradovňu.

Kancelárske tlačivá

Čo treba do takejto úradovne? Nie veľa. Písací stôl, jedon dlhý stôl, niekoľko stoličiek, skriň na spisy, ohňovzdorná pokladnica a vešač – to je celý inventár obec. úradu. Miestnosť treba označiť tabuľou s nadpisom: „Obecný úrad“.

Obecné razítko (pečať)

Obecný starosta opatruje aj obecné razítko, ktoré má byť vždy pod zátkou, aby neprišlo do rúk nepovoláných. Ani členovia rodiny starostu ho nesmú brať do ruky! Starosta je zodpovedný za razítko a za každú škodu, ktorá by nastala zo zneužitia obec. razítka a preto nemá ho vydať z ruky iba vtedy, keď dlhšiu dobu nemôže zastávať úrad osobne, v tomto prípade odovzdá ho svojmu námestníkovi. Obecné razítko je na to, aby sa zdôraznil s ním podpis obec. rady alebo starostu a preto upotrebi sa len na obecné svedectvá, na uhodnoverujúce závierky a na iné dôležité doklady, na príklad, keď potvrdzuje totožnosť osoby na poštových receptisoch. To musí vždy sám urobiť a nie poveriť ženu alebo deti. Na jednoduché prípisy neuderí obecné razítko. Zneužívanie obecného razítka je trestné.

Každá obec má stanovy, štatút, podľa ktorého má sa spravovať. Obecný štatút nech má starosta uschovaný v ohňovzdornej truhle spolu s inými dôležitými obecnými spismi, aké sú: smluvy, vzťahujúce sa na obec ako na právnický celok, poistenia proti ohňu, listiny obecných základín atď.

Zostavil: Ing. L. Mellen

ČAROVANIE S VAREŠKOU

Šunkové jednodubky

Potrebuje: 300 g šunky, 300 g tvrdého syra, 250 g syru Lučina, 2 lyžice pochúťkovej smotany, 5g želatíny v prášku, soľ, mleté biele korenie

Postup: Krémový syr vymiešame s pochúťkovou smotanou, bielym mletým korením a so soľou. Pridáme želatínu pripravenú podľa návodu, dobre vymiešame. Na alobal rozložíme plátky šunky a potrieme ich pripravenou syrovou zmesou, ktorú prikryjeme plátkami syra a potrieme ho plnkou. Postup zopakujeme asi 5x a zakončíme plátkom šunky. Naplnené pláty necháme v chladničke stuhnúť 4 hodiny. Potom ich pokrájame na kocky, ktoré napichávame na špáradlá a podávame ako jednodubky.

Šunková rolka

Potrebuje: smotanú na šľahanie, pohár sterilizovaného chrenu, šunka



Postup: Vyšľaháme šľahačku, primiešame do nej chren a touto zmesou natierame kolieska šunky. Zrolujeme a podávame s údeným mäsom, varenými vajíčkami, zeleninou a pečivom.

Veľkonočná baba

Potrebuje: 10 rožkov, 300-400 g údeného mäsa, 2 ks klobásky, 6 vajec, soľ, mleté čierne korenie, petržlenová vňať, olej na vymastenie plechu

Postup: Rožky nakrájame na kolieska a tie ešte na štvrtky. Dáme do misy a polejeme vývarom z údeného mäsa a klobásky, aby zmäkli, nie však veľmi, aby sa z toho neurobila blatová kaša. Údené mäso aj klobásku nakrájame nadrobno a primiešame k rožkom. Môžeme pridať trochu soli, ale nemusíme, pretože údené mäso je slané. Vajcia vyšľaháme a pridáme k základnej zmesi. Prispeme korenie a pridáme petržlenovú vňať. Veľký plech vymastíme olejom a „babu“ dáme piecť na 200°C doružova.

Veľkonočná štrúdlľa

Potrebuje: 1 listkové cesto, 7 uvarených vajec, 250ml kyslej pochúť-

kovej smotany, 1 vajce, 1 ČL vegety, mleté čierne korenie, 350 g mrazenej zeleninovej zmesi (hrášok, kukurica, mrkva), 100 g šunky nakrájanej na rezance, na potretie 1 rozšľahané vajce

Postup: Listkové cesto rozvaľkáme na obdĺžnik 50x40cm, potrieme ho smotanovou plnkou. Pozdĺž dlhšieho kraja naukladáme tesne vedľa seba po dĺžke natvrdo uvarené vajcia. Plát plnkou natretého cesta posypeme šunkovo-zeleninovou zmesou a opatrne stočíme. Prenesieme na vymastený plech a potrieme vajíčkom a upečieme.

Smotanová plnka: pochúťkovú smotanú zmiešame s rozšľahaným vajcom, vegetou a štipkou čierneho korenia

Šunkovo-zeleninová zmes: mrazenú zeleninu krátko povarime v osolenej vode a dáme na sitko odkvapkať. Šunku nakrájame na rezance a zmiešame so zeleninou.